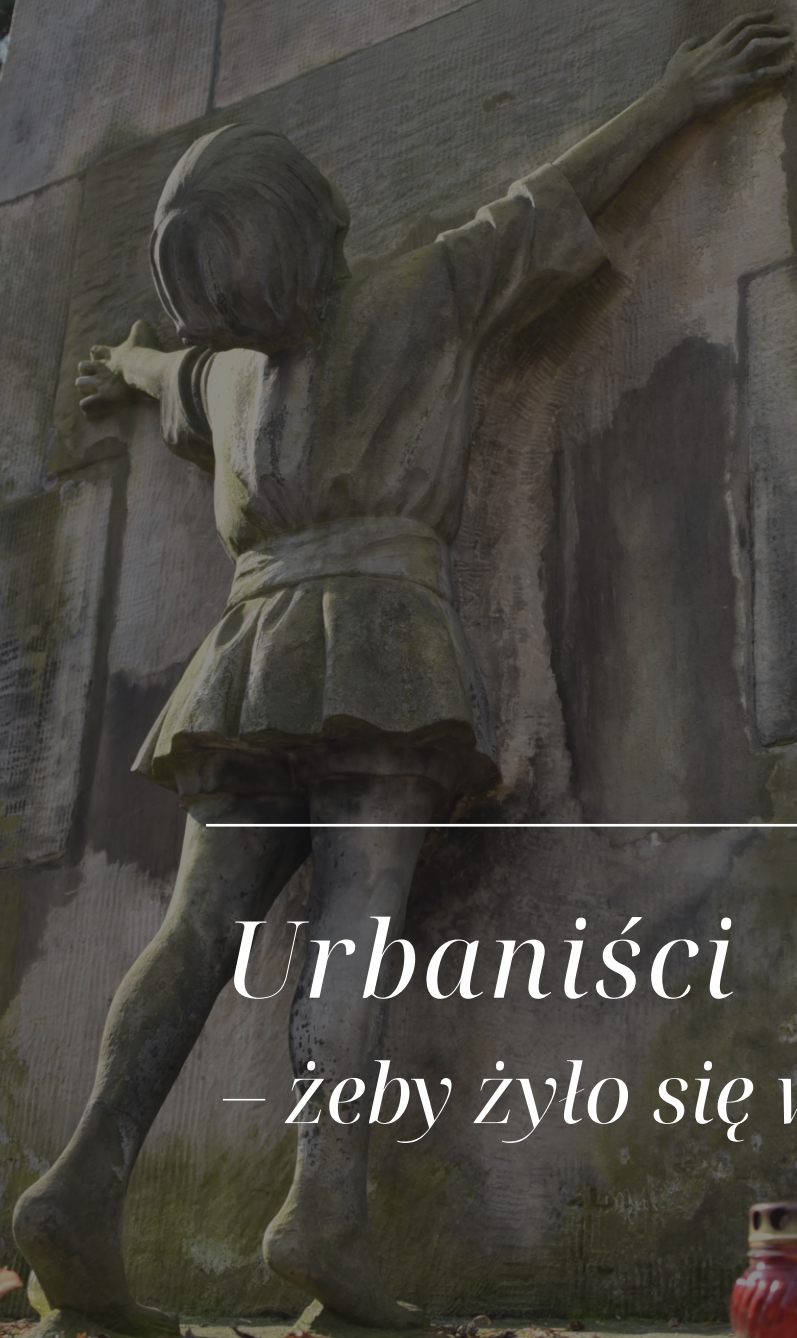

SERCE SER

Urbaniści
– żeby żyło się wygodniej

Urbaniści – żeby żyło się wygodniej

Zbigniew Adamów-Bielkowicz

we współpracy z: **ARCADIS**

1.1. Cele ogólne i szczegółowe zajęć

1.2. Wstęp

1.3. Załącznik nr 1

*Biogramy, postaci
omawianych w trakcie lekcji*

1.1. Cele ogólne i szczegółowe zajęć

ADRESAT ZAJĘĆ:

uczniowie i uczennice szkoły podstawowej,
klasa VII i VII oraz uczniowie i uczennice liceum.

CEL OGÓLNY:

Przybliżenie (utrwalenie) wiadomości o historii
urbanistyki w Polsce (a szczególnie w Warszawie)
w powiązaniu z osobami pochowanymi
na Cmentarzu Stare Powązki.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Zamierzone umiejętności ucznia:

- uczennica i uczeń znają historię urbanistyki
i projektowania przestrzennego,
- potrafią wymienić niektórych polskich inżynierów
i projektantów
- potrafią wymienić niektóre firmy historyczne
i współczesne zajmujące się urbanistyką
i projektowaniem przestrzennym

METODY I FORMY PRACY:

wykład informacyjny o historii urbanistyki w Europie
i w Polsce, spacer po cmentarzu Stare Powązki.

1.2. Wstęp

Bardzo ważnym aspektem życia każdego człowieka jest przestrzeń, która go otacza. To jak zagospodarowane jest miejsce, w którym żyje wpływa zarówno na zdrowie fizyczne jak i samopoczucie. Tą dziedziną zajmuje się dziedzina nauki zwana urbanistyką – czyli w dosłownej definicji, nauka o budowie miast i osiedli oraz wszystkich problemach związanych z ich planowym urządzeniem i zorganizowaniem pod względem technicznym, gospodarczym, społecznym i kulturalnym.

Urbanistyka narodziła się wraz ze zmianą trybu życia ludzi z koczowniczego, na osiadły. Już wtedy ludzie musieli zacząć planować rozłożenie miejsca zamieszkania pomiędzy polami, a miejscami łowów. Wraz z rozwojem cywilizacji, należało zaplanować także mury obronne, drogi, czy miejsca kultury. Wynikało to z potrzeb ludzi i rozwijającej się cywilizacji. Ludzie tak jak dziś, chcieli żyć wygodnie, mieć blisko do miejsca pracy czy targu.

W średniowieczu wsie zaczynały przeradzać się w miasta. W Polsce o powstaniu miasta decydował właściciel ziemi i tworzone były one w konkretnym układzie – na prawie magdeburskim (charakterystyczny kwadratowy plac, rynek, znajdujący się w centrum miasta) lub lubeckim (centrum miasta były szerokie drogi).

O realnych początkach dokładniejszego planowania przestrzeni możemy mówić w erze rewolucji przemysłowych. Wraz z rozwojem fabryk, narodziła się potrzeba, aby miejsce zamieszkania pracowników było jak najbliżej zakładów. Zaczęto więc planować osiedla przemysłowe.

Istotnym dla urbanistyki momentem w historii Polski, był okres międzywojenny. W tym okresie powstało rozporządzenie prezydenta RP o prawie budowlanym i zabudowie osiedla. Powstał wtedy plan regionalny Warszawy. Był to pierwszy dokument zagospodarowania terenu dla tak dużego obszaru. Kolejno powstały wtedy także plany zagospodarowania takich miast jak Łódź, czy Poznań. W tym okresie w całej Europie zaczęły powstawać biura planistyczne – zauważono bowiem potrzebę zaplanowania tego, co nas otacza i będzie otaczało.

Wojna zatrzymała rozwój polski i Europy w tym zakresie. Jednakże po wojnie, wiele miast trzeba było odbudować, niekiedy praktycznie od zera. Tu plany zagospodarowania terenu odgrywały kluczową rolę – miasta można było zaplanować lepiej pomijając wcześniejsze rozwiązania, które często ograniczały lub utrudniały możliwości rozwoju.

W Polsce nastąpiły rządy komunistyczne i gospodarka centralnie planowana. W tym okresie podzielono planowanie przestrzeni na trzy szczeble: krajowy, regionalny i lokalny. Każda z tych kategorii posiadała swoje własne urzędy planowania. Zostało to jednak zmienione bardzo szybko, bo już po 3 latach działania tego systemu – od tego momentu istniały Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego wraz z Komisjami Wojewódzkimi.

W 1961 roku pojawiła się nowa ustawa dotycząca podziału planowania przestrzeni, jednakże w 1984 została uchwalona jej nowa wersja. Nastąpił powrót do 3 stopniowego systemu planowania – tego, który obowiązywał na początku, z podziałem na trzy szczeble: krajowy, regionalny i lokalny.

W roku 1989 nastąpił upadek komunizmu w Polsce, co oznaczało ponowną rewolucję w systemie. Przede wszystkim pojawiła się możliwość posiadania i dysponowania w pełnym zakresie własnością prywatną, co w komunizmie nie było możliwe.

Pierwsze ważne zmiany zaczęły pojawiać się jednak dopiero w 1994 roku. Było to pierwsze podejście, które brało pod uwagę ekonomię, własność oraz studium zagospodarowania przestrzennego przy zarządzaniu gminą. Plany udostępniano do wglądu publicznego. Każdy mógł zgłosić od teraz przykładowo zarzuty dotyczące planów w momencie gdy naruszały one jego interes prawny.

Aktualnie podstawy planowania przestrzennego reguluje ustawa wprowadzona 23 marca 2003 roku. Choć w kraju funkcjonuje czterostopniowy podział administracyjny, to w planowaniu przestrzennym stosuje trójstopniowy system, z pominięciem szczebla powiatowego.

Ulepszaniem przestrzeni w której żyjemy zajmują się firmy projektowe, inżynieryjne i doradcze na świecie. Jedną z takich firm jest Arcadis. Powstała ona już w 1888 roku i na początku zajmowała się między innymi rekultywacją gruntów w Niderlandach. Z czasem ich praca została rozszerzona na wiele państw w Europie. Firma zaczęła zajmować się właśnie planowaniem przestrzeni.

Dostarcza między innymi projekty w dziedzinie architektury i urbanistyki. Współpracuje z wieloma firmami i władzami różnych szczebli. Zajmuje się usługami mającymi na celu poprawienie jakości życia poprzez tworzenie przestrzeni, w których ludzie chcą mieszkać, pracować i bawić się, zachowując i poprawiając przy tym mobilność i optymalne wykorzystanie zasobów naturalnych.

1.3. Załącznik nr 1

Biogramy, postaci omawianych w trakcie lekcji

DOMINIK LUDWIK PAWLIKOWSKI

kwatera 100, rząd 4, miejsce 19

urodził się 23 lipca 1879 w Międzyrzeczu Podlaskim, a zmarł 17 lipca 1952 w Warszawie.

Architekt, urbanista, filantrop.

Studiował na Wydziale Architektury Politechniki Ryskiej i studiował na Politechnice Warszawskiej. Mieszkał w Siedlcach z którymi związał swoje życie. Gdzie do 1950 roku był naczelnym architektem miasta i powiatu. Tam też był z jedną z osób, które zainicjowały powstanie dzielnicy Nowe Siedlce. Był jej głównym projektantem i sprawował społecznie nadzór budowlany.

Bezpłatnie zaprojektował również wiele szkół, których sprawował nadzory budowlane, był ogromnym zwolennikiem szerzenia oświaty. W 1950 roku przeniósł się do Warszawy, gdzie pracował przy jej odbudowie w Biurze Odbudowy Stolicy.

HENRYK MARCONI

kwatera 177, wprost 5, miejsce 9/10

urodził się 7 stycznia 1792 w Rzymie, a zmarł 21 lutego 1863 w Warszawie;

Włoski architekt, jeden z najwybitniejszych architektów pierwszej połowy XIX wieku, przedstawiciel klasycyzmu. Studiował zarówno na uniwersytecie jak i Akademii Sztuki Pięknych w Bolonii. Do Polski przeprowadził się w 1822 roku.

Od 1827 zajmował stanowisko w Wydziale Przemysłu i Handlu Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, a później był profesorem w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1851–1858. Jego działalność skupiała się głównie w Warszawie, choć nie tylko.

Do najpopularniejszych projektów należą: Kościół św. Karola Boromeusza w Warszawie, Hotel Europejski w Warszawie czy Gmach Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, także w Warszawie.

JULIAN ANKIEWICZ

kwatery 11, rzędy 3, miejsce 23/24

urodził się 8 stycznia 1820 w Radzanówku,
a zmarł 31 stycznia 1903 w Rokotowie.

Polski architekt.

Swoją edukację rozpoczął w szkole wydziałowej ojców reformatów w Żurominie, później kontynuował naukę w domu, a egzamin dojrzałości zdał eksternistycznie.

Pod koniec lat 30. lub na początku lat 40. XIX wieku przeprowadził się do Warszawy. Od 1843 roku praktykował zawód architekta w pracowni, brak studiów wynikał z jego sytuacji finansowej. Z czasem zdobył kolejno patent budowniczego klasy pierwszej, drugiej oraz trzeciej.

Dzięki swoim znajomościom otrzymywał kolejne zlecenia. W latach 1856/57 wyjechał w podróż za granicę w celu uzyskania wykształcenia. Pracował w późniejszych latach przy takich projektach jak odbudowa Pałacu Czartoryskich w Puławach, po pożarze, zakłady hutnicze Roberta Eichlera, czy Pałac w Ciechanowcu.

JAN ZACHWATOWICZ

kwatery 166, rzędy 6, miejsce 25

Urodził się 4 marca 1900 w Gątczynie,
a zmarł w Warszawie 18 sierpnia 1983

Architekt, profesor Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej, Generalny Konserwator Zabytków. Studiował w Instytucie Inżynierów Cywilnych w Petersburgu.

Po dotarciu do Warszawy, zatwierdził swój dyplom architekta na Politechnice Warszawskiej i dołączył jako asystent do Katedry Rysunku Odręcznego, gdzie wraz z profesorem Zygmuntem Kamińskim realizował przez lata zamówienia rysunkowe.

W 1930 roku zaczął zajmować się grupowaniem wielu wybitnych naukowców różnych specjalności – historyków sztuki, architektów, historyków. Celem tych działań było pogłębienie wiedzy na temat zabytków w całej Polsce. Dzięki jego pracy, odbudowa kraju po II wojnie światowej, była o wiele łatwiejsza.

W 1945 został kierownikiem Wydziału Architektury Zabytkowej Biura Odbudowy Stolicy, a w latach 1945–1951 był także Generalnym Konserwatorem Zabytków. Stare Miasto zostało odbudowane według jego koncepcji – zamiast pozostawienia go w postaci gruzowiska lub zabudowania nowoczesnymi blokami, jak chciało wielu.

DOMINIK MERLINI

kwatery Katakumby, rząd 184, miejsce 4

Urodzony 22 lutego 1730 w Castello Valsolda,
a zmarł 20 lutego 1797 w Warszawie

Włoski architekt działający w Polsce, jeden z głównych architektów Łazienek Królewskich.

Przybył do Warszawy w 1750 roku, gdzie uczył się od swojego krewniaka i naczelnego architekta Rzeczypospolitej – Jakuba Fontany.

Dziesięć lat po przyjeździe został architektem królewskim, a trzy lata później przejął stanowisko Fontany po jego śmierci. Do najświetniejszych dzieł Merliniego zalicza się Pałac na Wodzie.

Na początku jego dzieła wpisywały się w styl późnego baroku, a następnie w stylu klasycystycznym dzięki wpływowi Poniatowskiego. Architekt pozostawił po sobie około 50 dzieł, do których można zaliczyć Łazienki, przebudowę wnętrza Zamku Królewskiego oraz obiekty użyteczności publicznej.